

## Wymagania edukacyjne. Klasa 7

| Nr    | Temat                         | Wymagania                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                               |                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                |
|-------|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       |                               | ocena dopuszczająca                                                                                                                                           | ocena dostateczna                                                                                                                                             | ocena dobra                                                                                                    | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                   | ocena celująca                                                                                                                                                                                                 |
|       |                               | Uczeń                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                               |                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                |
| I. 1. | Położenie geograficzne Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje położenie Polski na mapie</li> <li>nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa położenie Polski na tle Europy</li> <li>wskazuje na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>odczytuje współrzędne geograficzne dowolnych miejsc w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa i wskazuje na mapie wody wewnętrzne Polski</li> <li>oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski</li> <li>porównuje rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy oraz ich konsekwencje</li> </ul> |

|                  |                                                      |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                          |
|------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1<br>.<br>2<br>. | <b>Czynniki kształtujące klimat Polski</b>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ nazywa strefę oświetlenia Ziemi, w której leży Polska</li> <li>▶ podaje przykłady czynników klimatotwórczych</li> <li>▶ wyjaśnia wpływ wybranego czynnika na klimat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia wpływ Morza Bałtyckiego i układu form rzeźby terenu na klimat</li> <li>▶ podaje przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ nazywa masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce</li> <li>▶ określa wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę i klimat w Polsce</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ porównuje i ocenia rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski</li> </ul>                                                                      |
| 1<br>.<br>3<br>. | <b>Zróżnicowanie warunków klimatycznych w Polsce</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ od różnic klimatu od pogody</li> <li>▶ na podstawie map odczytuje wartości temperatury i opadów w różnych regionach</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie map porównuje warunki klimatyczne w różnych regionach Polski</li> <li>▶ podaje pełną nazwę strefy klimatycznej i typu klimatu panującego w Polsce</li> <li>▶ odczytuje wartości z klimatogramu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje niektóre cechy klimatu Polski</li> <li>▶ wyjaśnia pojęcie okresu wegetacyjnego</li> <li>▶ wyjaśnia powstawanie opadów orograficznych i cienia opadowego</li> <li>▶ podaje nazwy sześciu termicznych pór roku</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie map opisuje zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce</li> <li>▶ wymienia i wyjaśnia cechy klimatu Polski</li> <li>▶ porównuje warunki klimatyczne w różnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wykazuje związek pomiędzy czynnikami klimatotwórczymi a cechami klimatu Polski</li> <li>▶ prognozuje potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce</li> </ul> |

|  |  |          |      |  |                                             |  |
|--|--|----------|------|--|---------------------------------------------|--|
|  |  | chPolski | amów |  | miejsc na<br>podstawie<br>klimatogra<br>mów |  |
|--|--|----------|------|--|---------------------------------------------|--|

| Nr    | Temat                                            | Wymagania                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                  |
|-------|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       |                                                  | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                             | ocena dostateczna                                                                                                                                                                               | ocena dobra                                                                                                                                                                                     | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                  | ocena celująca                                                                                                                   |
|       |                                                  | Uczeń                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                  |
| I. 4. | Wpływ zmienności pogody na działalność człowieka | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia składniki pogody</li> <li>na podstawie własnych doświadczeń opisuje zagrożenia wynikające ze zjawisk atmosferycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny zmienności pogody w Polsce</li> <li>opisuje właściwe zachowanie podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza</li> <li>omawia wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie danych udowadnia zmienność stanów pogodowych w różnych latach</li> <li>wykazuje związki pomiędzy zmianami klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>uwzględnia różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na</li> </ul> |

|       |                                          |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                         |
|-------|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       |                                          |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                             | Polsce                                                                                                                                                                                  | działalność<br>człowieka                                                                                                                                                                                |
| I. 5. | <b>Góry w<br/>Polsce<br/>i w Europie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na mapie Karpaty i Sudety</li> <li>▶ wyjaśnia, czym jest orogeneza i jak orogenezy przyczyniły się do powstania gór w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje nazwy orogenez</li> <li>▶ wyjaśnia pojęcie erozji</li> <li>▶ wskazuje na mapie przynajmniej pięć łańcuchów górskich w Europie należących do Alpidów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ odróżnia zewnętrzne i wewnętrzne procesy rzeźbotwórcze</li> <li>▶ podaje przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia powstawanie gór fałdowych i zrębowych</li> <li>▶ podaje dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje różnicę po- między górotworem Sudetów a górami</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy</li> </ul> |

|       |                                                          |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. 6. | <p><b>Wpływ zlodowaceń na rzeźbę Polski i Europy</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, jak powstaje lodowiec</li> <li>▶ wskazuje obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce</li> <li>▶ wymienia kilka cech krajobrazu młodogłacialnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozpoznaje na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe</li> <li>▶ podaje cechy jezior morenowych i rynnowych</li> <li>▶ w przybliżeniu określa czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej</li> <li>▶ wyjaśnia proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głazów narzutowych)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na mapie przebieg granicy ostatniego zlodowacenia</li> <li>▶ odróżnia krajobraz młodo i starogłacialny</li> <li>▶ podaje przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na związek pomiędzy przebiegiem granic zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodogłacialnych</li> <li>▶ wyjaśnia układ przestrzenny form polodowcowych: morena czołowa-sandr-pradolina</li> </ul> |
|-------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nr    | Temat                    | Wymagania                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                              |
|-------|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       |                          | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                       | ocena dostateczna                                                                                                                                                                  | ocena dobra                                                                                                                                                                                                    | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                 | ocena celująca                                                                                                                                                                               |
|       |                          | Uczeń                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                              |
| I. 7. | Surowce mineralne Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje kilka przykładów surowców mineralnych występujących w Polsce</li> <li>▶ podaje przykłady zastosowania wybranych surowców metalicznych, skalnych, chemicznych i</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ klasyfikuje surowce mineralne występujące w Polsce do czterech podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców mineralnych w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia różnicę między kopalinami a surowcami mineralnymi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność</li> <li>▶ ocenia wpływ dostępności i wykorzystania wybranych surowców mineralnych na życie ludzi i gospodarkę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje powstawanie wybranych surowców mineralnych</li> <li>▶ ocenia konsekwencje uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych</li> </ul> |

|                       |  |                |  |  |  |  |
|-----------------------|--|----------------|--|--|--|--|
|                       |  | energetycznych |  |  |  |  |
| Podsumowanie i edycja |  |                |  |  |  |  |



|           |                                             |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II.<br>1. | <b>Rzeki w Polsce i Europie</b>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko</li> <li>▶ wskazuje na mapie Wisłę i Odrę oraz podaje nazwy wybranych dopływów tych rzek</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry</li> <li>▶ uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa znaczenie gospodarcze Odry</li> <li>▶ proponuje metody ochrony rzek i ich dorzeczy</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ charakteryzuje reżim rzek w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia, na czym polega regulacja rzek</li> </ul>                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry</li> <li>▶ na mapie Polski wskazuje i nazywa kilkanaście rzek</li> </ul>                                                |
| II.<br>2. | <b>Powódzie i ochrona przeciwpowodziowa</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, czym jest powódź</li> <li>▶ podaje przykłady przyczyn występowania powodzi</li> <li>▶ wymienia kilka metod ochrony przeciwpowodziowej</li> </ul>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ odróżnia powódź od wezbrania</li> <li>▶ na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej</li> <li>▶ wykazuje związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym</li> <li>▶ określa wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi</li> <li>▶ przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej</li> <li>▶ określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze</li> <li>▶ proponuje i uzasadnia dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze</li> </ul> |

| Nr     | Temat           | Wymagania                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |
|--------|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|        |                 | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                   | ocena dostateczna                                                                                                                                                                 | ocena dobra                                                                                                                                                                              | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                   | ocena celująca                                                                                                                                                                                                         |
|        |                 | Uczeń                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |
| II. 3. | Morze Bałtyckie | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje Morze Bałtyckie na mapie</li> <li>wymienia podstawowe cechy Morza Bałtyckiego</li> <li>nazywa państwa leżące nad Bałtykiem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady organizmów w słodko i słonowodnych zamieszkujących Morze Bałtyckie</li> <li>porównuje Morze Bałtyckie z innymi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego</li> <li>prezentuje przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego</li> <li>wskazuje na mapie i nazywa: Cieśniny Duńskie, Kattegat, Bałtyk Właściwy</li> <li>ocenia różne metody ochrony</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nazywa i wskazuje na mapie Głębię Landsort</li> <li>wyjaśnia genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku</li> <li>opisuje genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk</li> </ul> |

|           |                       |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           |                       |                                                                                                                                                               | morzami                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                | Morza Bałtyckiego i jego zasobów                                                                                                                                                                                                      | był jeziorem                                                                                                                                                                                                                                  |
| II.<br>4. | <b>Gleby w Polsce</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wymienia czynniki glebotwórcze</li> <li>▶ podaje przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje etapy powstawania gleby</li> <li>▶ wyjaśnia rolę wody i organizmów w powstawaniu gleby</li> <li>▶ wskazuje typy genetyczne gleb, które są najbardziej rozpowszechnione w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby brunatne, gleby bielcowe, rędziny)</li> <li>▶ wykazuje związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad</li> <li>▶ ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozpoznaje typ gleby na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad)</li> <li>▶ nazywa główne poziomy na profilu glebowym</li> </ul> |

|                          |                             |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                     |                                                                                                                                      |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>II.<br/>5.</b></p> | <p><b>Lasy w Polsce</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje własnymi słowami różne funkcje lasu</li> <li>▶ podaje przykłady gospodarczego wykorzystania lasu</li> <li>▶ podaje przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje skład gatunkowy lasów w Polsce</li> <li>▶ podaje przyczyny degradacji lasów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ proponuje sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi</li> <li>▶ charakteryzuje zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łąg</li> </ul> |
|--------------------------|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nr     | Temat                                          | Wymagania                                                                                           |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                           |
|--------|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|        |                                                | ocena dopuszczająca                                                                                 | ocena dostateczna                                                                                                                                                         | ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                 | ocena bardzo dobra                                                                                                                                           | ocena celująca                                                                                                                                                            |
|        |                                                | Uczeń                                                                                               |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                           |
| II. 6. | Dziedzictwo przyrodnicze Polski i jego ochrona | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na mapie wybrane parki narodowe w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na mapie większość parków narodowych w Polsce</li> <li>opisuje walory przyrodnicze wybranych parków narodowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>w oparciu o przykłady opisuje różnorodność parków narodowych w Polsce</li> <li>podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady obiektów przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę Światowego dziedzictwa UNESCO</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce</li> <li>klasyfikuje parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami</li> </ul> |

| Podsumowanie działu II |                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| III.<br>1.             | <b>Podział administracyjny i sąsiedzi Polski</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na mapie i nazywa województwo, w którym mieszka</li> <li>▶ nazywa i wskazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje na mapie i nazywa kilka województw wraz z ich stolicami</li> <li>▶ wskazuje na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi sąsiadami</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny</li> <li>▶ wskazuje na mapie i nazywa większość województw wraz z ich stolicami</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie</li> <li>▶ porównuje zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym</li> </ul>                                                                                                               |
| III.<br>2.             | <b>Rozmieszczenie ludności w Polsce</b>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozróżnia czynniki przyrodnicze i pozaprzrodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce</li> <li>▶ wskazuje regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce</li> <li>▶ podaje wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ szczegółowo wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce</li> <li>▶ porównuje średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich</li> <li>▶ na podstawie mapy porównuje rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski</li> <li>▶ porównuje trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich</li> </ul> |

|  |  |  |  |  |           |  |
|--|--|--|--|--|-----------|--|
|  |  |  |  |  | europskim |  |
|--|--|--|--|--|-----------|--|

| Nr      | Temat                  | Wymagania                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |                        | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                  | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                             | ocena dobra                                                                                                                                                                           | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                             |
|         |                        | Uczeń                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| III. 3. | Zmiany liczby ludności | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty</li> <li>▶ podaje przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ charakteryzuje zmiany liczby ludności w Polsce</li> <li>▶ oblicza przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki administracyjnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia zależność pomiędzy starzeniem się ludności a wzrostem współczynnika a zgonów</li> <li>▶ opisuje skutki starzenia się ludności Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ prognozuje przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne</li> <li>▶ opisuje zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach</li> </ul> |



|         |                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------|----------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |                                        | urodzeń i zgonów                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| III. 4. | <b>Struktura płci i wieku ludności</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ odczytuje wartości z piramidy demograficznej</li> <li>▶ na podstawie danych opisuje zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje kształt z piramidy demograficznej</li> <li>▶ na podstawie piramidy demograficznej opisuje strukturę ludności w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ interpretuje kształt piramidy demograficznej</li> <li>▶ wyjaśnia, czym są wyż i niż demograficzny</li> <li>▶ wyjaśnia różnice w strukturze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ porównuje struktury wieku różnych państw na podstawie piramid demograficznych</li> <li>▶ podaje przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ identyfikuje związki pomiędzy przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej</li> <li>▶ ocenia wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności</li> </ul> |

|            |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                       | demografi<br>cznej<br>ludności<br>Polski<br>w różnych<br>grupach<br>wiekowych                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                            |
| III.<br>5. | P<br>r<br>z<br>y<br>c<br>z<br>y<br>n<br>y<br>i<br>s<br>k<br>u<br>t<br>k<br>i<br>m<br>i<br>g<br>r<br>a<br>c<br>j<br>i | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, czym jest migracja</li> <li>▶ podaje przyczyny migracji zagranicznych</li> <li>▶ odczytuje z mapy nazwy krajów zamieszkanych przez skupiska polskiej diaspory</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych</li> <li>▶ odróżnia imigrację od emigracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji</li> <li>▶ na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ opisuje rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie</li> <li>▶ podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie</li> <li>▶ podaje rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków migracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia pozytywne i negatywne skutki emigracji i z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie</li> <li>▶ przyjmuje różne punkty widzenia w ocenie skutków imigracji do Polski i emigracji z Polski</li> </ul> |

|  |                   |  |  |  |  |  |
|--|-------------------|--|--|--|--|--|
|  | zagran<br>icznych |  |  |  |  |  |
|--|-------------------|--|--|--|--|--|

| Nr      | Temat                               | Wymagania                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                      |
|---------|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |                                     | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                        | ocena dostateczna                                                                                                          | ocena dobra                                                                                                                                                                                 | ocena bardzo dobra                                                                                               | ocena celująca                                                                                                                                                                                                       |
|         |                                     | Uczeń                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                      |
| III. 6. | Kulturowe zróżnicowanie mieszkańców | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce</li> <li>podaje przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce</li> <li>opisuje strukturę wyznaniową ludności Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>dokonuje krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem</li> <li>opisuje zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>prezentuje aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski</li> <li>wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną</li> </ul> |

| Podsumowanie działu III |                                        |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| IV.<br>1.               | <b>Struktura zatrudnienia ludności</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje nazwy trzech głównych sektorów gospodarki</li> <li>▶ na podstawie danych porównuje strukturę wykształcenia Polski i innych krajów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ układa sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia</li> <li>▶ wykazuje się świadomością związku występującego o pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ omawia strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce</li> <li>▶ na podstawie własnej wiedzy porównuje strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności</li> <li>▶ prognozuje przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie</li> </ul> |

| Nr     | Temat                                                              | Wymagania                               |                                                                                                    |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                      |
|--------|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|        |                                                                    | ocena dopuszczająca                     | ocena dostateczna                                                                                  | ocena dobra                                                                                                                                                                          | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                    | ocena celująca                                                                                                       |
|        |                                                                    | Uczeń                                   |                                                                                                    |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                      |
| IV. 2. | Wpływ zmian politycznych i gospodarczych na strukturę zatrudnienia | <p>▶ wyjaśnia, czym jest bezrobocie</p> | <p>▶ na podstawie źródeł opisuje przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce</p> | <p>▶ wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej</p> <p>▶ określa warunki uznania danej osoby za bezrobotną</p> | <p>▶ wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce</p> <p>▶ na podstawie materiałów określa wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie</p> | <p>▶ uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozuje przyszłe zmiany w poziomie bezrobocia</p> |

|                      |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>IV. 3.</b></p> | <p><b>Urbanizacja w Polsce i Europie</b></p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia własnym i słowami, czym jest urbanizacja</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce</li> <li>▶ na podstawie wykresu porównuje liczbę mieszkańców w największych miastach w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykładowe aspekty urbanizacji</li> <li>▶ na podstawie wykresu porównuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie miast w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozróżnia poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, społeczny, przestrzenny, ekonomiczny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wykazuje związki pomiędzy różnymi aspektami urbanizacji</li> <li>▶ rozróżnia aglomerację monocentryczną i konurbację</li> <li>▶ podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie własnej wiedzy porównuje zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach</li> <li>▶ podaje warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta</li> </ul> |
| <p><b>IV. 4.</b></p> | <p><b>Czynnik i rozwoju miast w Polsce</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju</li> <li>▶ podaje przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ przyporządkowuje główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na wybranych przykładach omawia czynniki rozwoju miast w Polsce</li> <li>▶ porównuje czynniki decydujące o rozwoju różnych miast</li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na przykładach określa zmiany funkcji miast w Polsce</li> <li>▶ określa współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce</li> </ul>                                                                                         |





|    |       |                     |                   |             |                    |                |
|----|-------|---------------------|-------------------|-------------|--------------------|----------------|
| Nr | Temat | Wymagania           |                   |             |                    |                |
|    |       | ocena dopuszczająca | ocena dostateczna | ocena dobra | ocena bardzo dobra | ocena celująca |
|    |       | Uczeń               |                   |             |                    |                |

|           |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| IV.<br>5. | <b>Zmiany<br/>w strefach<br/>podmiejskich –<br/>suburbanizacja</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje cechy środowiska geograficznego i opisuje warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej</li> <li>▶ wymienia kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazuje zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej</li> <li>▶ wymienia przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie materiałów opisuje i wyjaśnia kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską i miastem</li> <li>▶ wyjaśnia przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ identyfikuje i wyjaśnia zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich</li> <li>▶ opisuje i wyjaśnia zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich</li> <li>▶ podaje własną definicję pojęcia suburbanizacja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast</li> <li>▶ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich</li> </ul> |
|-----------|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



w  
a  
n  
i  
e  
d  
z  
i  
a  
t  
u  
l  
V

|

|    |       |                     |                   |             |                    |                |
|----|-------|---------------------|-------------------|-------------|--------------------|----------------|
| Nr | Temat | Wymaga              |                   |             |                    |                |
|    |       | ocena dopuszczająca | ocena dostateczna | ocena dobra | ocena bardzo dobra | ocena celująca |
|    |       | Uczeń               |                   |             |                    |                |

|                         |                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>V.<br/>1.</b></p> | <p><b>Czynniki rozwoju rolnictwa</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady przyrodniczych i pozaprzrodniczych czynników rozwoju rolnictwa</li> <li>▶ na podstawie wykresu opisuje strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa</li> <li>▶ wskazuje elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>▶ na podstawie danych lub wykresu porównuje wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach</li> <li>▶ wymienia przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej</li> <li>▶ ocenia warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia warunki pozaprzrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>▶ porównuje zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w Polsce i w innych krajach</li> <li>▶ wyjaśnia wpływ wieku i wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje całościowej oceny warunków dla rozwoju rolnictwa w poszczególnych regionach Polski</li> <li>▶ podaje nazwy regionów w Polsce o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa</li> </ul> |
|-------------------------|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|          |                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                              |
|----------|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| V.<br>2. | <b>Uprawa roślin i chów zwierząt w Polsce</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady roślin uprawianych w Polsce</li> <li>▶ podaje przykłady zwierząt, których chów prowadzi się w Polsce</li> <li>▶ podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji rolnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie diagramu opisuje strukturę zasiewów w Polsce</li> <li>▶ podaje przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie map opisuje rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce</li> <li>▶ rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wykazuje związek między zróżnicowaniem warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w różnych regionach Polski a specjalizacją poszczególnych regionów w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce</li> <li>▶ określa wymagania środowiskowe roślin uprawianych w Polsce</li> </ul> |
|----------|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nr | Temat | Wymagania           |                   |             |                    |                |
|----|-------|---------------------|-------------------|-------------|--------------------|----------------|
|    |       | ocena dopuszczająca | ocena dostateczna | ocena dobra | ocena bardzo dobra | ocena celująca |
|    |       | Uczeń               |                   |             |                    |                |



|          |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| V.<br>3. | <b>Warunki rozwoju gospodarki energetycznej</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców w energetycznych wykorzystanych w Polsce</li> <li>▶ wymienia wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie materiałów podaje przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki</li> <li>▶ dokonuje podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na wybranych przykładach uzasadnia rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia związek pomiędzy warunkami pozaprzyrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim</li> <li>▶ wyjaśnia, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ samodzielnie wyszukuje informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie</li> <li>▶ dokonuje oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie</li> </ul> |
| V.<br>4. | <b>Przemiany przemysłu w Polsce</b>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wymienia przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce</li> <li>▶ wyjaśnia, czym jest przemysł</li> <li>▶ na podstawie danych lub wykresu opisuje zmiany</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy</li> <li>▶ podaje przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie materiałów dokonuje ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce</li> <li>▶ dyskutuje na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, podając rzeczowe</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski</li> <li>▶ prognozuje przyszłe kierunki przemian</li> </ul>                                               |

|                                      |                                            |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      |                                            | wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                          | obecnie<br>▶ określa udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce                                                                                                                                                                                      | argumenty                                                                                                                                                                                                            | przemysłu w Polsce                                                                                                                                                                                                    |
| V. 5.                                | <b>Przemysł zaawansowanych technologii</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii</li> <li>▶ podaje przykłady produktów przemysłu zaawansowanych technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii</li> <li>▶ określa pozycję, jaką produkty przemysłu zaawansowanych technologii zajmują w Polskim eksporcie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich</li> <li>▶ na podstawie danych porównuje poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia pojęcie klastra przemysłu wysokich technologii</li> <li>▶ na wybranych przykładach opisuje zmiany produkcji towarów zaawansowanych technologii w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje pełnej charakterystyki przemysłu wysokich technologii</li> <li>▶ podaje przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii</li> </ul> |
| <div>P<br/>o<br/>d<br/>s<br/>u</div> |                                            |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                       |

m  
o  
w  
a  
n  
i  
e  
d  
z  
i  
a  
t  
u  
V

| Nr     | Temat                          | Wymagania                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|        |                                | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                          | ocena dostateczna                                                                                                                                                      | ocena dobra                                                                                                                                                                                                    | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                        | ocena celująca                                                                                                                                                                                                                   |
|        |                                | Uczelnia                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                  |
| VI. 1. | Rola usług w gospodarce Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego</li> <li>▶ wyjaśnia rolę usług w swoim codziennym życiu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady usług materialnych i niematerialnych</li> <li>▶ wyjaśnia wpływ usług na działania przedsiębiorstw</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu</li> <li>▶ ocenia własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski</li> <li>▶ wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady usług należących do czwartego sektora gospodarki</li> <li>▶ ocenia rolę usług należących do czwartego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego o Polski</li> </ul> |

|           |                                                                 |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------|-----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           |                                                                 |                                                                                                                                                      | biorstw                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| VI.<br>3. | <b>Wpływ sieci transportowej na lokalizację przedsiębiorstw</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, czym jest centrum logistyczne</li> <li>▶ na podstawie map określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych</li> <li>▶ wymienia przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych</li> <li>▶ na wybranym przykładzie określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie dostępnych materiałów dokonuje oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną</li> </ul> |

|           |                                          |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| VI.<br>5. | <b>Walory<br/>turystyczne<br/>Polski</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje kilka przykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski</li> <li>▶ rozpoznaje na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, czym jest walor turystyczny</li> <li>▶ podaje przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ ocenia atrakcyjność walorów turystycznych Polski</li> <li>▶ korzysta z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ proponuje trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce</li> <li>▶ prezentuje wybrane walory turystyczne Polski, zwracając uwagę na konieczność ich ochrony</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wymienia ponad dziesięć obiektów położonych w Polsce, które wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO</li> <li>▶ charakteryzuje wybrane obiekty umieszczone na liście UNESCO</li> </ul> |
|-----------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nr | Temat | Wymagania           |                   |             |                    |                |
|----|-------|---------------------|-------------------|-------------|--------------------|----------------|
|    |       | ocena dopuszczająca | ocena dostateczna | ocena dobra | ocena bardzo dobra | ocena celująca |
|    |       | Uczeń               |                   |             |                    |                |

|                               |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>VI.<br/>6.</b>             | <b>Turystyka nad Bałtykiem i w Małopolsce</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady walorów turystycznych Pobrzeży Bałtyku i Małopolski</li> <li>▶ opisuje własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce</li> <li>▶ na podstawie diagramów opisuje zmiany liczby turystów nad Bałtykiem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Pobrzeża Bałtyku</li> <li>▶ na podstawie materiałów udowadnia, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie mapy tematycznej opisuje zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach</li> <li>▶ porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeży Bałtyku</li> <li>▶ określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ odszukuje informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski</li> <li>▶ projektuje zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie</li> </ul> |
| <b>Podsumowanie działu VI</b> |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>VII.<br/>. 1.</b>          | <b>Własny region – środowisko przyrodnicze</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wskazuje położenie swojego regionu na mapie Polski</li> <li>▶ na podstawie mapy opisuje położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ charakteryzuje wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy</li> <li>▶ przedstawia w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wyjaśnia zasady wyznaczania regionów geograficznych</li> <li>▶ rozpoznaje skały występujące we własnym regionie</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu</li> </ul>                       |



|             |                                                      |                                                                      |                                                                                               |                                                                 |                                                                     |                                                                                                |
|-------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| VII<br>. 2. | <b>Własny region – mieszkańcy i walory kulturowe</b> | <p>▶ odróżnia walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu</p> | <p>▶ podaje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)</p> | <p>▶ przedstawia w dowolnej formie kulturowe walory regionu</p> | <p>▶ określa, gdzie w regionie znajdują się siedziby jego władz</p> | <p>▶ opisuje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)</p> |
|-------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Nr      | Temat                                       | Wymagania                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                          |
|---------|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |                                             | ocena dopuszczająca                                                                                                                                                         | ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                           | ocena dobra                                                                                                                       | ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                           | ocena celująca                                                                                                                                                                           |
|         |                                             | Uczeń                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                          |
| VII. 3. | Własny region – dominujące cechy gospodarki | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje przykłady produktów wytwarzanych w regionie</li> <li>▶ określa dominujące kierunki rozwoju gospodarczego regionu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie upraw w regionie</li> <li>▶ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie zakładów przemysłowych w regionie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa, przemysłu i usług w regionie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa cechy i kierunki specjalizacji rolnictwa regionu</li> <li>▶ podaje przykłady zakładów przemysłowych i ich produktów, z których jest znany region</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie wyszukanych informacji prezentuje przemiany gospodarcze regionu</li> <li>▶ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju regionu</li> </ul> |

|         |                                                                                |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| VII. 4. | <b>Wycieczka krajoznawcza po regionie</b>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w czasie przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dobiera odpowiednią mapę do realizacji wycieczki krajoznawczej</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ dostosowuje długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników wycieczki</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazuje wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc</li> </ul>                                                                                                      |
| VII. 6. | <b>Mała ojczyzna – moje miejsce na Ziemi</b>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym</li> <li>▶ docenia własną rolę w kształtowaniu małej ojczyzny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ porównuje zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny czy kolegów</li> <li>▶ wyjaśnia przyczyny różnego postrzegania najbliższego otoczenia przez różne osoby</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ na podstawie własnych obserwacji terenowych projektuje działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności</li> </ul> |
|         | <p style="text-align: right;"><b>P<br/>o<br/>d<br/>s<br/>u<br/>m<br/>o</b></p> |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                             |

w  
a  
n  
i  
e  
d  
z  
i  
a  
t  
u  
V  
l  
l

